

EVOLUȚIA ȘI PERSPECTIVA AUDITULUI PUBLIC INTERN ÎN ROMÂNIA

Prof. univ. dr. Marcel GHIȚĂ – Director general
Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern,
Ministerul Finanțelor Publice

România a integrat acquis-ul comunitar privind Capitolul 28 - Controlul financiar, armonizând legislația națională cu cea comunitară și dezvoltând structura instituțională necesară implementării acquisului, până la data aderării la UE.

În aceste condiții, Ministerul Finanțelor Publice a elaborat legislația adecvată implementării conceptelor guvernantei corporative în buna practică românească în domeniul controlului financiar public intern (CFPI), prin elaborarea:

♦ **legislației specifice pentru implementarea și dezvoltarea sistemului de control managerial** (Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 946/2005¹ privind Codul controlului intern, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.649/2011² și Legea nr. 234/07.12.2010 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 119/1999 privind controlul intern și controlul financiar preventiv³);

♦ **legislației specifice pentru implementarea funcției de audit intern în entitățile din sectorul public**, care evaluează funcționarea sistemelor de control intern/managerial din cadrul entităților și furnizează managementului general asigurare și consiliere pentru atingerea obiectivelor programate și pentru eficientizarea proceselor privind managementul riscurilor, controlul intern și guvernanta corporativă (Legea nr. 672/19.12.2002 privind auditul public intern⁴, cu modificările și completările ulterioare).

După integrarea în UE, România a declanșat procesul de reorganizare a sistemului de control financiar public intern, proces în curs de implementare, în prezent, la nivelul întregului sistem public și în special la nivelul entităților publice centrale.

În procesul de reorganizare a sistemelor de control intern/managerial în cadrul entităților din sistemul public, în conformitate cu Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 946/2005 privind Codul controlului intern, AUDITULUI INTERN îi revine o mare responsabilitate, și anume, aceea de consiliere și evaluare a activităților desfășurate de managementul general în procesul de implementare a acestuia.

În conformitate cu Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern, auditul public intern este o activitate funcțională și independentă, care trebuie să fie obiectivă și să ofere managementului asigurări și consiliere pentru buna administrare a bugetelor. În același timp, auditorii interni trebuie să ajute entitatea pentru a-și îndeplini obiectivele, dar și să evalueze și să îmbunătățească eficiența și eficacitatea sistemului de administrare a riscurilor, de organizare a controlului intern și a proceselor de guvernanta.

Luând în considerare înalta responsabilitate ce revine auditului intern, Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI) s-a implicat în dezvoltarea acestei categorii profesionale din România la nivelul standardelor internaționale ale auditului intern și a buneii practici în domeniu.

În aceste condiții, *Serviciul pentru Strategie și Metodologie Generală, din cadrul UCAAPI*, a elaborat în perioada 2008-2009, **Cadrul general de competențe al auditorilor interni din sectorul public**, care a stabilit, în conformitate cu buna practică internațională și cu legislația românească în domeniu, cele 7 discipline obligatorii, pe lângă cunoștințele, abilitățile și valorile pe care ar trebui să le posede auditorii interni pentru a practica această profesie, și anume: *Audit intern, Guvernanta corporativă, Contabilitate, Finanțe publice, Management, Tehnologia informațiilor, Drept.*

---

¹ Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 946/04.07.2005 pentru aprobarea Codului controlului intern, cuprinzând standardele de management/control intern la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial (M.O. nr. 675/28.07.2005), cu modificările și completările ulterioare

² Ordinul ministrului finanțelor publice nr. 1.649/17.02.2011 privind modificarea și completarea Ordinului ministrului finanțelor publice nr. 946/2005 pentru aprobarea Codului controlului intern, cuprinzând standardele de management/control intern la entitățile publice și pentru dezvoltarea sistemelor de control managerial (M.O. nr. 140/24.02.2011)

³ M.O. nr. 831/13.12.2010

⁴ M.O. nr. 953/24.12.2002

În continuare, UCAAPI a elaborat, în perioada 2009-2010, **Standardul ocupațional - Auditorul intern în sectorul public**, la categoria de activitate: Administrație și servicii publice, codul 241961, publicat în *Codul Ocupațiilor din România (COR)* și pe site-ul Consiliului Național de Formare Profesională a Adulților (CNFPA).

Standardul ocupațional - Auditorul intern în sectorul public cuprinde cunoștințele, abilitățile și valorile necesare pentru a performa în domeniu, astfel:

❖ *cunoștințele* sunt structurate pe domenii de competență, și se referă la: audit intern, guvernanta corporativă, contabilitate, finanțe, management, tehnologia informației și drept;

❖ *abilitățile* pe care trebuie să le demonstreze auditorii interni în îndeplinirea sarcinilor, conform reglementărilor de referință și a bunelor practici internaționale, se referă la: planificare, cercetare și analiză, evaluare, comunicare și raportare, consiliere și dezvoltarea așteptărilor, adică asigurarea pregătirii profesionale continue;

❖ *valorile* pe care auditorul din sectorul public trebuie să le posede, cuprinde: valori etice, morale și personale.

În practică, auditorul intern din sectorul public utilizează diferite tehnici și instrumente în vederea realizării misiunilor de audit intern, cum ar fi: verificarea, observarea fizică, interviuarea, eșantionarea, chestionarea, analiza, piste de audit, tabloul de prezentare a circuitului auditului ș.a.

Principalele *activități* îndeplinite de *auditorul intern din sectorul public* se referă la următoarele categorii:

- planificarea activității de audit intern;
- pregătirea misiunii de audit intern;
- colectarea informațiilor;
- evaluarea riscurilor;
- evaluarea preliminară a controlului intern;
- programarea misiunii de audit intern;
- elaborarea testelor de audit intern;
- formularea constatărilor, concluziilor și recomandărilor de audit intern;
- documentarea activităților de audit intern;
- elaborarea raportului de audit intern;
- supervizarea misiunii de audit intern;
- valorificarea recomandărilor de audit intern;
- dezvoltarea relațiilor operaționale cu entitățile auditate;
- asigurarea calității activității de audit intern;
- evaluarea sistemului organizațional;
- evaluarea sistemului privind managementul riscului, controlul intern și guvernanta;
- evaluarea activității financiar-contabile;
- evaluarea activității juridice;
- evaluarea activității privind tehnologia informației;
- evaluarea procesului de finanțare.

Pentru elaborarea **Standardului ocupațional - Auditorul intern în sectorul public** s-au utilizat chestionarele obținute de la compartimentele de audit intern din sectorul public, prin eșantionare.

Pe baza acestora s-a realizat o **Analiză ocupațională**, prin care s-au stabilit funcțiile majore ale auditului intern, respectiv unitățile de competență, dar și activitățile specifice, deprinderile practice, cunoștințele, atitudinile și nivelurile de responsabilitate.

În conformitate cu Analiza ocupațională, au fost elaborate 25 de unități de competență, pentru realizarea activităților/funcțiilor, respectiv pe lângă *unitățile de competență cheie*, în număr de 8, comune tuturor profesiilor și *unitățile de competență generale, specifice și complementare*, în număr de 25, după cum urmează:

• **Unitățile de competență cheie:**

- Titlul unității 1:** Comunicare în limba oficială;
- Titlul unității 2:** Comunicare în limbi străine;
- Titlul unității 3:** Competențe de bază în matematică, știință, tehnologie;
- Titlul unității 4:** Competențe informatice;
- Titlul unității 5:** Competența de a învăța;
- Titlul unității 6:** Competențe sociale și civice;
- Titlul unității 7:** Competențe antreprenoriale;

Titlul unității 8: Competența de exprimare culturală.

• **Unitățile de competențe generale:**

Titlul unității 1: Comunicarea interpersonală;

Titlul unității 2: Perfecționarea pregătirii profesionale;

Titlul unității 3: Munca în echipă;

Titlul unității 4: Utilizarea calculatorului;

Titlul unității 5: Păstrarea documentelor în cadrul compartimentului.

• **Unitățile de competențe specifice:**

Titlul unității 6: Planificarea activității de audit intern;

Titlul unității 7: Pregătirea misiunii de audit intern;

Titlul unității 8: Colectarea informațiilor;

Titlul unității 9: Evaluarea riscului;

Titlul unității 10: Evaluarea preliminară a controlului intern;

Titlul unității 11: Programarea misiunii de audit intern;

Titlul unității 12: Elaborarea testelor de audit intern;

Titlul unității 13: Formularea constatărilor, concluziilor și recomandărilor de audit intern;

Titlul unității 14: Documentarea activităților de audit intern;

Titlul unității 15: Elaborarea raportului de audit intern;

Titlul unității 16: Supervizarea misiunii de audit intern;

Titlul unității 17: Valorificarea recomandărilor de audit intern;

Titlul unității 18: Dezvoltarea relațiilor operaționale cu entitățile auditate;

Titlul unității 19: Asigurarea calității activității de audit intern.

• **Unitățile de competențe specifice complementare:**

Titlul unității 20: Evaluarea sistemului organizațional;

Titlul unității 21: Evaluarea sistemului privind managementul riscului, controlul intern și guvernanța;

Titlul unității 22: Evaluarea activității juridice;

Titlul unității 23: Evaluarea activității financiar-contabile;

Titlul unității 24: Evaluarea activității privind tehnologia informației;

Titlul unității 25: Evaluarea procesului de finanțare.

În baza acestor două documente, respectiv **Cadrul general de competențe al auditorilor interni din sectorul public**, avizat de Comitetul de Audit Public Intern (CAPI), de pe lângă UCAAPI, și **Standardul ocupațional al auditorului intern din sectorul public**, avizat și publicat pe site-ul CNFPA, a fost posibilă introducerea „profesiei de auditor intern în sectorul public” în **Codul Ocupațiilor din România (COR)**, la poziția 241961.

Practic, în acest moment, în COR, dar și pe piața muncii din România, există următoarele profesii referitoare la audit, și anume:

- auditor financiar;
- auditor intern pentru sectorul privat;
- auditor intern pentru sectorul public;
- auditor în domeniul calității;
- auditor de mediu;
- auditor al sistemelor informatice.

În continuare, UCAAPI s-a preocupat de completarea cadrului de reglementare în domeniul auditului intern cu noi activități și anume: *atestarea auditorilor interni din sectorul public, activitatea de cooperare pentru asigurarea funcției de audit intern la entitățile mici și implementarea comitetelor de audit.*

În acest sens, a propus un *proiect de modificare a Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern*, care a parcurs toate procedurile și în prezent se află în *Camera Deputaților, la Comisia pentru buget, finanțe și bănci*, care este cameră decizională.

În proiectul de lege pentru activitatea de atestare este prevăzut un sistem național de certificare al auditorilor interni pe baza studiilor universitare și postuniversitare realizate de persoanele interesate. După certificare, persoanele atestate trebuie să aibă preocupare pentru **asigurarea pregătirii profesionale continue**, cerută de standardele internaționale de audit intern și de cadrul național de reglementare, prin programe organizate de instituții autorizate, finalizate cu diplome sau certificate de absolvire.

Deoarece, în conformitate cu **Statutul funcționarilor publici**, pentru a putea deveni șef de compartiment, se impune să ai un master în domeniul de specialitate, tot astfel, și pentru a deveni auditor intern, în conformitate cu *proiectul Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern*, trebuie să ai studii postuniversitare, absolvite la instituții cu recunoaștere națională, care să acopere domeniile de competențe prevăzute de **Standardul ocupațional al auditorilor interni în sectorul public**.

Din aceste considerente, UCAAPI a implicat mediul universitar în derularea twinning-ului* finanțat de Comisia Europeană și finalizat în anul 2010, prin care s-a recomandat adaptarea curriculelor universitare la aceste necesități ale sistemului public și ale mediului de afaceri, care pot să însemne modificarea structurii unor discipline sau chiar introducerea unor discipline noi, pentru formarea viitorilor specialiști, așteptați pe piața muncii din România.

În prezent, nu mai putem vorbi de profesioniști, într-un domeniu de activitate sau altul, fără apela-rea la terminologia specifică și la conceptele de conducere cu care ne întâlnim în practică, în condițiile economiei de piață concurențiale, în care funcționăm, și anume: riscuri și tipuri de riscuri, registre de riscuri, control managerial, criteriile de performanță, proceduri operaționale, sistem de raportare a stadiului implementării managementului riscurilor și a procedurilor de control intern/managerial, audit intern, într-un cuvânt **pilonii conceptului de guvernare corporativă**.

Procesul de certificare a auditorilor interni constă în evaluarea dosarului cu copiile documentelor de absolvire a studiilor universitare și postuniversitare de către o **comisie de evaluare**, care se va constitui la nivelul UCAAPI, în cadrul Ministerului Finanțelor Publice, după apariția legii.

Atestarea auditorilor interni din sectorul public este una definitivă, însă persoanele care au obținut certificatul de atestare sunt obligate să-și dezvolte în continuare pregătirea profesională în domeniul auditului intern, de regulă anual, deoarece o dată la 5 ani trebuie să-și dovedească dezvoltarea pregătirii profesionale pentru menținerea în **corpul auditorilor publici interni atestați** și pentru a-și putea exercita profesia.

Persoanele care nu reușesc să obțină atestarea sau nu se preocupă de asigurarea pregătirii profesionale continue, de regulă anual, după 5 ani, nu mai pot profesa ca auditori interni în sectorul public.

Având în vedere aceste prevederi ale legii, unitățile din învățământul superior trebuie să impună, pe piața muncii, în continuare, cursuri postuniversitare, semestriale și anuale, pe domeniile de specialitate, prezentate mai sus, și cerute cu insistență de mediul de afaceri și sistemul public, care se află într-o continuă mișcare.

Procesul de atestare națională al auditorilor interni din sectorul public, care se va demara după modificarea și completarea legii, va trebui să fie continuat cu un **proces de asociere profesională a auditorilor interni atestați**, structurat pe județe și zone geografice, în conformitate cu dreptul la libera asociere, prevăzut de *Constituția României și de Ordonanța Guvernului nr. 26/2000⁵ cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare*.

Asocierea auditorilor publici interni va asigura realizarea, în mod organizat și sistematic, a procesului de pregătire profesională continuă a auditorilor interni, impus de lege, dar și apărarea intereselor acestora.

*
*   *

În concluzie, universităților li se recomandă completarea și actualizarea programului de studii postuniversitare prin adaptarea curriculelor la aceste domenii, prevăzute în *Cadrul general de competențe al auditorilor interni și în Standardul ocupațional al auditorului intern în sectorul public*, pentru a asigura viitorilor profesioniști o pregătire adecvată cerințelor pieței muncii.

Precizăm că, în prezent, avem un deficit pe piața muncii din România, în domeniile: ofițer/administrator de riscuri, responsabil cu implementarea sistemului de control intern și auditor intern de aproximativ 5.000 – 7.000 de persoane, care se materializează în posturi vacante, care au fost scoase la concurs în mai multe etape și nu au putut fi ocupate, deoarece în țara noastră nu există aceste categorii de specialiști atestați profesional.

* TWINNING CONTRACT RO/2007-IB/FI/04 Strengthening the Internal Unit Capacity by Developing the Association process for the Small Entities and Attestation System for Internal Auditors

⁵ *Ordonanța Guvernului nr. 26/30.01.2000 cu privire la asociații și fundații* (M.O. nr. 39/31.01.2000), cu modificările și completările ulterioare